

Het is verstandig om regelmatig in de paardenmond te (laten) kijken.

Een gebit met uitgebreide veranderingen door EOTRH, zoals veel tandcement en aantasting van het slijmvlies.

EOTRH GEBITSZIEKTE

De laatste jaren komt het paardengebit meer en meer in de belangstelling. Daardoor worden ook 'nieuwe' aandoeningen gevonden. Die hoeven niet nieuw te zijn, maar worden soms nu pas onderkend. Een zo'n aandoening is – afgekort – EOTRH.

TEKST MARIANNE SLOET, HANNEKE HERMANS EN ANTOON-JAN VAN DEN BELT FOTO'S FACULTEIT DIERGENEESKUNDE

EOTRH staat voor *Equine Odontoclastic Tooth Resorption and Hypercementosis*. Voor de aandoening is nog geen Nederlandse naam. De woorden in de afkorting betekenen: *Equine* = paard, *Odontoclastic* = er zijn botoplossende cellen bij betrokken, *Tooth Resorption* = oplossing van de tand en *Hypercementosis* = vorming van te veel cement. Waarschijnlijk bestaat deze heel pijnlijke aandoening al langere tijd. Er is nog maar weinig over bekend en daarom wordt er op het moment veel onderzoek naar gedaan. Bij mensen en bij katten was een vergelijkbare aandoening al bekend.

WAAR ZIT HET?

De ziekte begint doorgaans aan de buitenste snijtanden en deze zijn dan ook vaak het meest aangetast. Soms zijn de haaktanden en een enkele keer de kiezen in het proces betrokken. Zowel de tanden van de boven- als de onderkaak kunnen meedoen.

BIJ WELKE PAARDEN KOMT HET VOOR?

EOTRH komt doorgaans voor bij paarden ouder dan vijftien jaar en meer bij ruïnen en bij hengsten dan bij merries. De een vindt dat echt oud, de ander helemaal niet. Er lopen, zeker in de dressuursport en in de recreatiesport, veel paarden die ouder zijn dan vijftien jaar. Daarbij krijgt het gebit tegenwoordig veel meer aandacht. Mogelijk wordt het probleem daarom meer gezien dan vroeger.

WAT IS DE OORZAAK?

De onderliggende oorzaak van EOTRH is (nog) niet bekend. Een mogelijke oorzaak is de veranderende krachten op de snijtanden en op de bevestiging van de tanden in de tandkas bij het oudere paard. Recent zijn er bepaalde bacteriën ontdekt bij paarden met EOTRH, maar de rol van deze bacteriën is op dit moment niet duidelijk.

WAT ZIJN DE SYMPTOMEN?

Equine Odontoclastic Tooth Resorption and Hypercementosis wordt vaak pas in een laat stadium ontdekt omdat paarden met gebitsafwijkingen meestal maar weinig symptomen laten zien. Dit geldt ook voor EOTRH, ondanks dat het een erg pijnlijke aandoening is. Klachten die een paard met EOTRH kan vertonen, zijn traag eten of verminderde eetlust door de pijn in de mond, of uit de mond ruiken. Vaak willen deze paarden het bit niet meer in de mond nemen of verzetten ze zich tegen het bit bij het rijden. Soms worden paarden met EOTRH bij de dierenarts aangeboden omdat er ontsteking van het slijmvlies in de mond of uitgebreide zwelling van het slijmvlies zichtbaar is.

Zo ziet de normale botstructuur in de bovenkaak eruit. Dit is een botpreparaat van een paard van ongeveer tien jaar oud.

Hier is overmatige aanmaak van cement in de bovenkaak door EOTRH te zien. Dit is een botpreparaat van een twintigjarig paard.

Prof. dr. Marianne Sloet (specialist Inwendige Ziekten Paard), drs. Hanneke Hermans (specialist Chirurgie Paard) en dr. Antoon-Jan van den Belt (specialist Diagnostische Beeldvorming) zijn werkzaam bij de Universiteitskliniek voor Paarden in Utrecht. www.diergeneeskunde.nl

Ook kunnen tanden loszitten en heel soms afbreken. Gewichtsverlies treedt vaak pas op in een later stadium van EOTRH, als de paarden echt te weinig voedsel binnenkrijgen.

WAT IS ER TE ZIEN IN DE MOND?

Paarden met EOTRH zijn vaak erg pijnlijk in de mond. Als je in de mond kijkt is het slijmvlies (tandvlees) meestal teruggetrokken en zie je vaak de hals van de tanden. Er kunnen kleine holtes ('pockets') naast de snijtanden ontstaan, waar nog al eens voer in blijft zitten. Op de snijtanden is vaak overmatig cement (tandsteen) aanwezig. Het slijmvlies is vaak rood en ontstoken en er kunnen zogenaamde fistelkanaaltjes aanwezig zijn (doorbraakjes van de ontsteking). Verder kunnen de tanden loszitten, missen er tanden of zijn er heel soms tanden afgebroken. Als er veel cementafzetting is, kan het lijken alsof het paard zwellingen/woekeringen in de mond heeft.

HOE STELT DE DIERENARTS DE DIAGNOSE?

De dierenarts kan na mondonderzoek de diagnose EOTRH met zekerheid stellen op basis van röntgenfoto's van de snij- en hoektanden. Deze röntgenfoto's worden gemaakt terwijl het paard de röntgenplaat (röntgencassette) in de mond heeft. Voor de bovenkaak maakt de dierenarts een opname van bovenaf en voor de onderkaak van onderaf. Op de röntgenopnamen is oplossing van de snijtanden en/of de tandkassen zichtbaar. Ook zie je vaak een overmatige afzetting van cement rond de tandwortels. Meestal treedt of de tand- en kaakoplossing of de hypercementose meer op de voorgrond. Waarschijnlijk zijn dit verschillende stadia van de aandoening.

HOE STAAT HET MET DE BEHANDELING?

Op dit moment is er helaas nog geen behandeling die EOTRH kan genezen. Als de tanden nog niet ernstig zijn aangetast, geeft het soms verlichting om de snijtanden wat in te korten. Daardoor kunnen ze de tegenoverliggende snijtanden niet meer raken en is er dus geen pijn door druk van de snijtanden op elkaar. Dit is een tijdelijke oplossing.

Als de tanden al verder zijn aangetast, kunnen de aangedane snijtanden het beste worden getrokken. De buitenste snijtanden, die vaak het meest zijn aangedaan, kunnen eerst worden getrokken. De aandoening kan dan even tot rust komen, maar stopt helaas niet.

Als alle snijtanden aangetast zijn of het paard erg veel pijn heeft, kan een dierenarts er in overleg met de eigenaar voor kiezen om alle snijtanden van de

MOGELIJKE SIGNALLEN

Heeft je paard een of meer van deze klachten?

- Overmatig tandsteen
- Niet of minder eten
- Ontsteking van het mondslijmvlies
- Verzet bij het aandoen van het hoofdstel
- Slechte adem

Dan is het verstandig om je dierenarts zorgvuldig het gebit te laten inspecteren. Naast EOTRH zijn er veel meer gebitsproblemen en daar kan tegenwoordig heel vaak iets aan worden gedaan.

boven- en onderkaak in één keer te verwijderen. De tanden kunnen worden verwijderd bij het staande paard onder zware sedatie met lokale verdoving en pijnstilling of liggend onder algehele narcose. Dit laatste is met name nodig als de paarden erg pijnlijk zijn in de mond en alle tanden moeten worden getrokken. Gedurende de eerste periode na de operatie krijgt het paard pijnstilling. Als het paard het toelaat, kan na de operatie de mond dagelijks worden gespoeld. Totdat het slijmvlies goed is genezen, mag het paard geen bit in (meestal 2-4 weken na de ingreep).

WAT ZIJN EVENTUELE COMPLICATIES?

Er zijn tot nu toe geen ernstige complicaties na behandeling bekend. In de eerste periode na de operatie ruiken de paarden echt vies uit hun mond. Dit gaat over als het slijmvlies genezen is. Veel paarden laten na het verwijderen van alle snijtanden de tong, meer of minder ver, uit de mond hangen. De meeste paarden eten direct na de operatie gewoon ruwvoer. De meeste paarden blijken te kunnen grazen zonder snijtanden en gebruiken dan hun lippen. Het kauwen doen ze met de kiezen en die zijn doorgaans niet aangetast. 🐾

Röntgenopname van een bovenkaak met EOTRH. Het opvallendst is de forse cementafzetting rond de linkerbuitensnijtand.

In deze onderkaak met EOTRH is vooral botoplossing te zien rond de tandwortels (oranje pijlen) en een restant van een snijtand waarvan slechts de kauwvlakte over is (witte pijl).

Een paard ongeveer vijf weken nadat alle tanden zijn getrokken. Hij eet prima en heeft geen pijn meer.